

اسطوره انقلاب کوبا و هم‌رزم «چه» درگذشت

مردم کوبا و بسیاری از مردم جهان طی چند سال اخیر تنها خبری که در مورد فیدل کاسترو در رسانه‌ها می‌شنیدند، حضور او پس از دوره‌ای طولانی در ملاعام بود.

مردم کوبا و بسیاری از مردم جهان طی چند سال اخیر تنها خبری که در مورد فیدل کاسترو در رسانه‌ها می‌شنیدند، حضور او پس از دوره‌ای طولانی در ملاعام بود. اما صبح روز گذشته راثول کاسترو، رئیس‌جمهور کوبا و برادر فیدل خبری را اعلام کرد که با تمام دفعات گذشته فرق داشت. راثول با حضور در تلویزیون رسمی خبر درگذشت رهبر انقلابی این کشور را در 90 سالگی اعلام کرد.

منابع دولتی کوبا جزئیات بیشتری درباره مرگ این رهبر انقلابی منتشر نکردند. رئیس‌جمهور سابق کوبا سال‌ها مشکلات جسمانی داشت و ظاهراً از بیماری‌های روده‌ای رنج می‌برد، اما با این حال علت مرگ او هنوز اعلام نشده است. در این میان خانواده فیدل کاسترو به رسانه‌ها گفته‌اند که جنازه وی صبح روز گذشته به وقت محلی بنا بر آیین‌های رایج کوبا سوزانده شد. قرار است خاکستر وی چهارم دسامبر در گورستان سانتا ایفینجیا در سانتیاگوی کوبا به خاک سپرده شود. مقام‌های کوبایی اعلام کردند به مناسبت درگذشت فیدل، 9 روز عزای عمومی در کوبا برقرار است.

خلاصه‌ای از یک عمر انقلابیگری

فیدل که در سال 1926 در خانواده‌ای مرفه در شهر بیران به دنیا آمده بود، پس از پایان دوره ابتدایی به مدرسه‌ای خصوصی در سانتیاگو و پس از آن به هاوانا رفت. دوران دانشگاهی او نیز در دانشگاه هاوانا و در رشته حقوق سپری شد. او در حالی که تنها 18 سال داشت وارد فعالیت‌های سیاسی و حزبی شد و در سال 1947 به عضویت حزب مردم کوبا درآمد. وی در ادامه رهبر جناح چپ این حزب شد. اولین فعالیت و مبارزه مسلحانه فیدل زمانی بود که او داوطلب عضویت در یک گروه مسلح برای مبارزه علیه نظام رافائل تروخیو در جمهوری دومینیکن شد. گرچه این گروه نتوانست از کوبا خارج شود، اما کاسترو بارها در برنامه‌ریزی و اجرای چنین طرح‌های ضدامپریالیستی نقش داشت.

وی در این میان به مبارزات خود علیه نظام فالگنسیو باتیستا در کوبا که مورد حمایت آمریکا بود، ادامه داد و در نهایت در سال 1959 توانست با شکست باتیستا، حکومت را به دست بگیرد. وی علاوه بر رهبری انقلاب کوبا، از سال 1959 تا 1976 به عنوان نخست‌وزیر و سپس به عنوان رئیس‌جمهور این کشور از سال 1976 تا 2008 مشغول فعالیت بود. کاسترو در سال 2008 پس از حدود نیم قرن زمامداری، به دلیل بیماری از مسئولیت خود کنار رفت و قدرت را به برادرش «راثول» واگذار کرد. وی پس از آن به دلیل بیماری چندان در انظار عمومی ظاهر نشد و تنها در ماه اردیبهشت بود که برای آخرین بار در کنگره حزب کمونیست کوبا سخنرانی کرد.

وی یکی از نمادهای بارز انقلابیگری و استکبارستیزی در آمریکای لاتین به‌شمار می‌رفت. تحلیلگران، کاسترو را یکی از شخصیت‌های تاثیرگذار جهان معاصر می‌دانند. او جوایز مختلف بین‌المللی به دست آورده و حامیان او را قهرمان سوسیالیسم، ضدامپریالیسم و بشردوستی و کسی می‌دانند که توانست استقلال کوبا را در برابر امپریالیسم آمریکا حفظ کند. آمریکایی‌ها نیز در مقابل هر تلاشی را برای سرنگونی حکومت او انجام دادند که تمام آنها با شکست مواجه شد. گفته می‌شود آمریکایی‌ها در این زمینه حدود یک میلیون دلار هزینه صرف کردند. حمله خلیج خوک‌ها در سال 1962 که باز هم چنین سرنوشتی داشت، یکی از مهم‌ترین اقدامات آمریکا علیه کوبا بود.

واکنش رهبران جهان

همزمان با اعلام مرگ رهبر انقلابی کوبا، طرفداران او در هاوانا و دیگر شهرهای این کشور با ناراحتی و اندوه به این خبر واکنش نشان دادند. رهبران و مقامات کشورهای مختلف دنیا نیز با ارسال پیام‌هایی، درگذشت رهبر پیشین کوبا را تسلیت گفته و اقدامات او در مبارزه علیه استعمار را ستودند.

در همین راستا، محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در پیامی ضمن تسلیت درگذشت کاسترو به ملت و مردم کوبا، او را شخصیتی کم نظیر در مبارزه علیه استعمار و استثمار و الگوی مبارزات استقلال‌طلبانه ملت‌های ستمدیده در آمریکای لاتین خواند.

روسای جمهور کشورهای آمریکایی جزو اولین کشورهایایی بودند که به خبر درگذشت کاسترو واکنش نشان دادند. نیکلاس مادورو، رئیس‌جمهور ونزوئلا در این زمینه گفت: «به همه انقلابی‌های جهان می‌گوییم که ما باید میراث او و تاکید او بر استقلال، سوسیالیسم و موطنان را ادامه دهیم». «رافائل کورئه‌آ» رئیس‌جمهور اکوادور ضمن تسلیت گفتن درگذشت کاسترو گفت: «زنده‌باد کوبا. زنده‌باد آمریکای لاتین». «انریکه پنا نیتو» رئیس‌جمهور مکزیک نیز در این باره گفت: «من بابت درگذشت رهبر انقلاب کوبا و مرجع سمبلیک قرن بیستم سوگوارم. فیدل کاسترو دوست مکزیکی بود».

نارندرا مودی، نخست‌وزیر هند هم ضمن تاسف‌بار خواندن مرگ رهبر انقلابی کوبا، گفت که فیدل کاسترو یکی از سمبلیک‌ترین شخصیت‌های قرن بیستم بود. میخائیل گورباچف، آخرین رهبر اتحاد جماهیر شوروی نیز در پیامی مقاومت فیدل کاسترو زیر «تحریم‌های سخت آمریکا» را ستود. ولادیمیر پوتین نیز با بیان این‌که کاسترو نماد و سمبل یک دوره بوده است، تاکید کرد که یاد و خاطره او برای همیشه در قلب مردم روسیه باقی می‌ماند. فرانسوا اولاند، رئیس‌جمهور فرانسه نیز در پیام خود گفت: او تجسمی از امیدها و ناامیدهای انقلاب کوبا بود. او نمادی در دوران جنگ سرد بود که به سقوط اتحاد جماهیر شوروی منجر شد. او به کوبایی‌ها فرصت داد که به آزادی از سلطه خارجی‌ها مفتخر باشند. در این میان، برخی نمایندگان کنگره آمریکا در واکنشی زنده، درباره درگذشت رهبر فقید کوبا ابراز شادمانی کردند.

سیاست‌هایی در جهت رفاه فقرا

فیدل کاسترو در دوران زمامداری نیم‌قرنی خود بر کوبا، سیاست‌هایی را اجرایی کرد که به زعم بسیاری بیشترین نفع را برای فقرا و طبقه پایین جامعه این کشور داشت. در دوران زمامداری او، بسیاری از صنایع این کشور ملی شد و به گفته حامیان او، کوبا به مردمش بازگردانده شد.

اما آنچه که تحسین بسیاری از کارشناسان و حتی منتقدان کوبا را برانگیخت نظام بهداشتی و درمانی بود که با وجود سال‌ها تحریم از سوی آمریکا و غرب، به خوبی عملکرد خود را نشان داد. از این رو، امروز بیش از صد کشور دنیا برای توسعه و تحول بخش بهداشت و درمان خود کوبا را الگوی خود قرار داده‌اند. به عبارتی، جزیره‌ای که تقریباً به اندازه نیویورک جمعیت دارد و تنها با صرف 4 درصد پولی که آمریکا صرف هر نفر می‌کند، توانسته کاری کند که متوسط عمر مردم 78 سال باشد. علاوه بر این، نرخ مرگ نوزادان در کوبا نه تنها از آمریکا هم کمتر است، که کوبا به این لحاظ جزو کشورهای است که کمترین نرخ مرگ و میر نوزادان را دارد. به گفته سازمان بهداشت جهانی، مردم کوبا در میان کشورهای منطقه جغرافیایی خود بالاترین متوسط طول عمر را دارند و از این نظر در جهان جزو پنج کشور اول دنیا هستند. در کوبا از بیمارستان‌ها و مطب‌های خصوصی و مراکزی از این دست خبری نیست. برعکس، همه موسسات و مراکز بهداشتی و درمانی را دولت اداره می‌کند.